

тка праця шкодила їх здоров'ю, тривалість робочого дня для ув'язнених. Ці та інші статті даного закону склали основу регулювання праці в'язнів у пенітенціарному законодавстві протягом більшої частини ХХ століття.

Список використаних джерел

1. Кримінально-виконавче право України : курс лекцій / Г. С. Семаков, А. П. Гель. – К. : МАУП, 2000.
2. Полное собрание законов Российской Империи (ПСЗ) III. – Т. 6. – Отд. 2. – № 60268.
3. Правда ГУЛАГа из круга первого. Слова и дела Солженицына // М. Ю. Моруков [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки : <http://stalinism.ru/elektronnaya-biblioteka/pravda-gulaga-iz-kruga-pervogo>.
4. Упоров В. И. Пенитенциарная политика России в XVII-XX вв. : историко-правовой анализ тенденций развития / Упоров В. И. – СПб. : «Юридический центр Пресс», 2004. – 610 с.
5. Гернет М. Н. История царской тюрьмы / Гернет М. Н. – М. : Госуд. из-во юрид. лит., 1951. – Т. 3. – 357 с.

Лисодед О. В.,

кандидат юридических наук, доцент кафедры криминології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛИ НА ЗВЕРНЕННЯ

У ст. 8 КВК України до основних прав засуджених віднесено і право звертатися відповідно до законодавства з пропозиціями, заявами і скаргами до адміністрації органів і установ виконання покарань, їх вищестоящих органів, до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, а також інших відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, до уповноважених осіб таких міжнародних організацій, суду, органів прокуратури, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань.

Це право засуджені до позбавлення волі можуть реалізувати: 1) шляхом листування (ст. 113 КВК України); 2) через особистий прийом у посадових осіб установ виконання покарань, який здійснюється відповідно до Порядку особистого прийому громадян у територіальних органах управління, установах виконання покарань, слідчих ізоляторах і навчальних закладах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 30 травня 2013 р. № 1018/5, та 3) через осіб, які здійснюють нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань і мають право відвідувати установи виконання покарань (ст. 22–24 КВК України)

Стосовно останнього, то засуджені до позбавлення волі з пропозиціями, заявами та скаргами можуть звернутися:

а) по-перше, до посадових осіб територіальних органів та центрального апарату ДПтС України, які здійснюють відомчий контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань (ст. 23 КВК України);

б) по-друге, до прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів в органах і установах виконання покарань при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (ст. 22 КВК України).

Згідно з п. 10.4 та 12.1 наказу Генерального прокурора України від 12 квітня 2013 р. № 7гн «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів при виконання судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян» відповідні прокурори повинні щомісячно перевіряти в установах попереднього ув'язнення та виконання покарань додержання вимог законодавства при розгляді звернень затриманих та засуджених та не рідше одного разу на місяць безпосередньо здійснювати особистий прийом ув'язнених та засуджених;

в) по-третє, до інших осіб, які мають право без спеціального дозволу (акредитації) відвідувати установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок. За початковою редакцією ч. 1 ст. 24 КВК України таке право (з 2004 р.) і тільки для здійснення контролю отримали лише Президент України, Прем'єр-міністр України, Уповноважений Верховної ради України з прав людини, голови місцевих адміністрацій, на території яких розташовані установи виконання покарань, народні депутати та депутати, уповноважені місцевими радами, та сільський, селищний, міський голова на території відповідної місцевої ради.

За новою редакцією ч. 1 ст. 24 КВК України таке право (з 2014 р.) надане вже Президенту України або спеціально уповноваженим ним представникам (не більше п'яти осіб у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі); Прем'єр-міністру України або спеціально уповноваженим ним представникам (не більше двох осіб у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі); Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини або спеціально уповноваженим ним представникам; голові, заступникам голови та членам Комісії при Президентові України у питаннях помилювання; Міністру юстиції України або спеціально уповноваженим ним представникам (не більше двох осіб у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі); Міністру внутрішніх справ України або спеціально уповноваженим ним представникам (не більше двох осіб у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі); членам Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню; Голові Ради міністрів Автономної Республіки Крим, головам місцевих державних адміністрацій, на території яких вони розташовані, або спеціально уповноваженим ними представникам (не більше п'яти осіб на відповідну територію); народним депутатам України, їх помічникам-консультантам, депутатам Верховної Ради Автономної Республіки Крим та депутатам місцевих рад; Генеральному прокурору України, а також уповноваженим ним прокурорам і прокурорам, які

здійснюють нагляд за виконанням покарань на відповідній території; головам, заступникам голови та членам спостережної комісії, які здійснюють організацію громадського контролю за дотриманням прав і законних інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань; сільським, селищним, міським головам або спеціально уповноваженим ними представникам (не більше п'яти осіб) – на території відповідної місцевої ради; членам громадських рад при центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, та його територіальних підрозділах – на відповідній території.

При цьому відвідування можливі: а) в будь-який час; б) безперешкодно; в) не тільки для контролю, а й для здійснення перевірок; г) за бажанням – у супроводі до трьох медичних працівників для медичного огляду засуджених та до двох представників засобів масової інформації.

Ці особи, у тому числі представники засобів масової інформації, під час відвідування установ виконання покарань вправі безперешкодно, без обмеження в часі, із забезпеченням максимального сприяння працівниками та адміністраціями установ виконання покарань пересуватися територією установ виконання покарань, здійснювати аудіо- та відеозапис та поширювати отриману інформацію, ознайомлюватися із звітністю, у тому числі й статистичною, проводити ревізії, здійснювати інспектування, подавати усні або письмові запити, перевіряти додержання законодавства, оскаржувати протиправні дії (бездіяльність) посадових та службових осіб установ виконання покарань, вимагати негайного припинення таких дій (бездіяльності) та притягнення до відповідальності винних осіб (з наступним вичерпним письмовим повідомленням відповідної особи про вжиті (не вжиті) заходи відповідальності протягом 10 днів з дня отримання відповідної вимоги), ознайомлюватися з особовими справами засуджених, іншими документами тощо, спілкуватися з будь-якими працівниками установ виконання покарань та засудженими (у тому числі на умовах анонімності). Режим в установ виконання покарань не повинен перешкоджати або використовуватися як перешкода реалізації цими особами своїх повноважень.

Поки що це – дійсно досить цікаві новели кримінально-виконавчого законодавства. Як вони будуть реалізовані на практиці і чи будуть надавати конкретному засудженому до позбавлення волі у конкретній установі виконання покарань реальну можливість безперешкодно спілкуватися з такими особами, а особливо озвучувати скарги, – покаже час.

*Лиховая С. Я.,
доктор юридических наук,
профессор, заведующая
кафедрой уголовного права и процесса
Учебно-научного Юридического института
Национального авиационного университета*

РЕГУЛИРОВАНИЕ ТРУДОВЫХ ПРАВООТНОШЕНИЙ В МЕСТАХ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Экономические изменения, которые произошли в Украине за последние годы, требуют пересмотра вопросов правового регулирования труда осужденных